

Darba lapa ģimenēm izstādēs

„NEĒRTĀS PAGĀTNES. SAISTĪTĀS PASAULES”

un

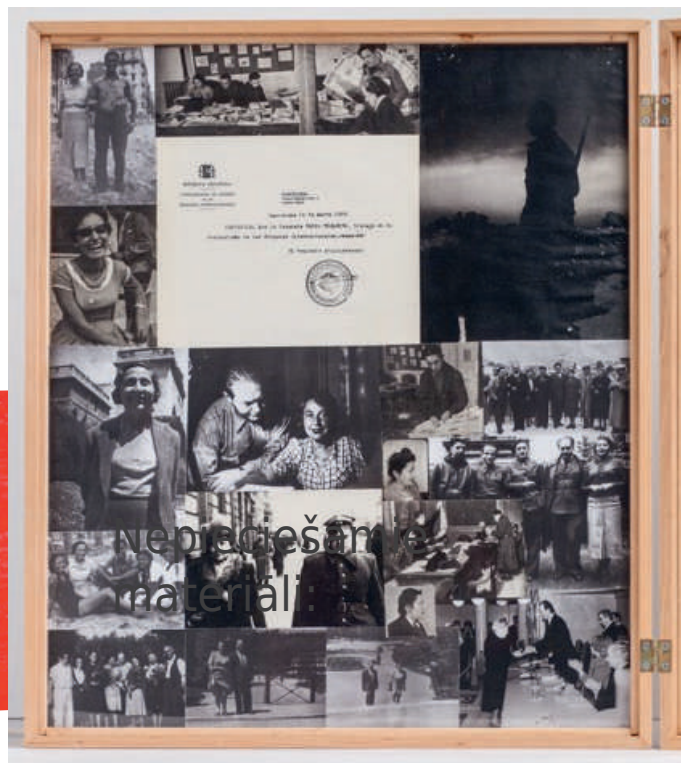
„ATCEROS, TĀTAD ESMU. NEUZRAKSTĪTIE STĀSTI:
MĀKSLINIEČU ARHĪVI”

Latvijas Nacionālais mākslas muzejs,
Kupola zāle un 4. stāva izstāžu zāles.

- ▶ Ja esi izstādē, aplūko izstādēs redzamos sieviešu – mākslinieču darbus un aprakstus par šīm personībām!
- ▶ Pievērs uzmanību tam, kādi materiāli ir izmantoti šajos darbos. Kas veido katras mākslinieces stāstu?

Poļu māksliniece Zuzanna Hercberga savu darbu "Brīvības brīvprātīgās" veidojusi, veltot katru kolāžu kādai no sievietēm, kas karojušas Spāņu pilsoņu karā (1936–1939). Darbs ir aplūkojams izstādē "Neērtās pagātnes. Saistītās pasaules".

Kolāža (no franču val. *coller* 'pielīmēt') ir tehnika, kurā papīra gabaliņi vai kādi priekšmeti tiek pielīmēti pie gluda pamata, radot jaunu mākslas darbu.

Latviešu māksliniece Vika Eksta izstādei "Neērtās pagātnes. Saistītās pasaules" veidojusi darbu par savu tēti, kurš ir piedalījies Afganistānas karā (1979-1989). Mākslas darba veidošana māksliniecei ir bijis veids, kā uzdot tētim jautājumus, par kuriem viņas ģimenē nekad nav ticis runāts.

Mākslas pētnieki izstādē "Atceros, tā tad esmu. Neuzrakstītie stāsti: mākslinieču arhīvi" atklāj vairākus stāstus par māksliniecēm, par kurām gandrīz nekas nav saglabājies. Gan keramiķes Ritas Einbergas, gan dizaineres Maijas Eliases gadījumā, stāsts ir jārestaurē no nelieliem gabaliņiem.

1.

VEIDO PERSONISKU STĀSTU - MĀKSLAS DARBU PAR KĀDU NO SAVAS DZIMTAS PERSONĪBĀM!

Padomā, vai Tavā dzimtā ir kāds cilvēks, par kuru Tu vēlētos veidot stāstu?

Nepieciešamie materiāli

- * kartona pamatne vai biezs papīrs kolāžas veidošanai
- * kurpju kaste vai bilžu rāmītis, kur ievietot atrastos materiālus
- * rakstāmpiederumi vai krāsas, ar ko veidosi savu zīmējumu
- * līme un šķēres
- * mobilais telefons ar video uzņemšanas funkciju vai balss ieraksta funkciju

Sāc ar interviju, **kurā iztaujā savus ģimenes locekļus** - vecākus un vecvecākus.

Intervijai izmanto savu mobilo tālruni ar filmēšanas funkciju! **Uzfilmē nelielu video interviju** ar saviem vecākiem vai vecvecākiem par kādu Tevis izvēlētu Jūsu dzimtas personību. Vai ir kāds īpašs stāsts, kas ir jāpieraksta? Kas ir tie jautājumi, kurus Tu vēlētos uzdot saviem tuviniekiem? Kad intervija gatava, uzraksti trīs, tavuprāt, vērtīgākos faktus, ko Tev izdevās uzzināt!

Apskati savas ģimenes arhīvu un atlasī dažādus materiālus, kas raksturo šo personu. Vai ir saglabājušies kādi vizuāli materiāli, kas palīdzēs šo stāstu ilustrēt? Ja Tev nav nevienas fotogrāfijas, **uzzīmē zīmējumu par šo personu**. Kombinē savus zīmējumus ar materiāliem no avīzēs vai žurnālos atrastiem attēliem, kas raksturo šo personu.

Veido vizuālu stāstu un - ja Tavi atrastie materiāli ir no papīra, veido kolāžu un ievieto materiālus kastē vai ierāmē bilžu rāmī.

Tu vari izmantot arī savu uzrakstīto tekstu kā daļu no kolāžas. Arī priekšmeti var būt daļa no stāsta!

Ja Tavā ģimenē nav personības, par ko Tu vēlētos veidot stāstu, izvēlies kādu personību, kuras darbi skatāmi izstādē "Atceros, tātad esmu. Neuzrakstītie stāsti: mākslinieču arhīvi" un veido savu mākslas darbu par to mākslinieci, kuras darbs Tevi visvairāk uzrunāja!

Iesaka māksliniece Vika Eksta:

"Neskaitot dažus jautājumus, ko biju izdomājusi sarunas sākšanai, lielākoties es vienkārši sekoju tam, kā saruna attīstās un uzdevu jautājumus, izrietot no tā. Mans tētis ne vienmēr bija sajūsmā, ka staigāju viņam paķaļ ar kameru, taču tā kā turpināju to darīt diezgan ilgi, pamazām viņu tas kaitināja mazāk un patika vairāk. Vispār veidojot dokumentālu darbu vai atmiņu kastīti ir svarīgi ieguldīt laiku, parunāt ar cilvēku vairāk kā vienu reizi, pavadīt kādu laiku kopā!"

2.

ŠOVAKAR PUSDIENĀS MĀKSLA!

Nepieciešamie materiāli:

- *papīra šķīvītis
- *šķēres, līmes zīmulis
- *melns flomasters un citi rakstāmpiederumi

Aplūko mākslinieču Rasas Jansones un Ievas Melgalves darbu.

Mākslinieces šo darbu veidojušas, apkopojot periodikā pieejamos rakstus par sievietēm māksliniecēm. Veido savu versiju par šķīvīti, taču par bērnības tēmu! Zemāk atradīsi dažādus citātus par bērnību. Izvēlies to, kas Tevi uzrunā un veido šķīvīti! Izvēlēto citātu vari rakstīt gan ar roku, gan izprintēt un līmēt.

Rasa Jansone, Ieva Melgalve. Periodika.lpsr. 2020. Angļu porcelāns, virsglazūras dekols.

Periodika ir preses izdevumi, kas iznāk noteiktā laika posmā, ir numurēti un viens nosaukums - avīzes, žurnāli, utt. Šobrīd ikvienam Latvijas iedzīvotājam bezmaksas ir pieejama plašākā digitālā preses krātuve Latvijā - periodika.lv. Arī tu, gatavojot mākslas darbu par savas dzimtas personību, vari no savām mājām pārbaudīt, vai kaut kas ir atrodams par šo personu interneta vietnē www.periodika.lv!

Darbs veidots dekola tehnikā. Dekols ir grafikas tehnika - uzlīme jeb līmpapīrs, kas apdrukāts ar keramikas krāsu. Ar tā ieviešanu porcelāna rūpnīcās tika atvieglots roku darbs un trauku dekorēšana ar vienu un to pašu rakstu varēja notikt neierobežotā daudzumā. Šai izstādei izgatavotie šķīvji katrs ir tikai vienā eksemplārā!

BĒRNĪBAS CITĀTI!

 Pionieri pa sniedz partijas un valdības pārstāvjiem ziedus, pateicoties par savu skaisto, laimīgo bērnību.

Nezināms autors. Tev, Dzimtene! // Bērnība, Nr.8 (01.08.1961.)

 Un tad, kad viņi stāvēs sava mūža visaugstākajā kāpā, pāri gadu kalniem tie saredzēs savas dzīves viszaļāko oāzi, — brīnišķīgo bērnību.

L. Atauga. Tuksneša iekarotāji. // Bērnība, Nr. 9 (01.09.1961.)

 Viņa atceras agros bērnības sapņus par sudrabetajiem putniem debesu zilgmē...

G. Dzelmane Līdzī vējiem un saulei sudraba putni trauc... // Bērnība, Nr.8 (01.08.1963.)

 — Tad jau jums tās bērnības atmiņas nav diez cik saldas?

— Liela salduma jau nav, — sieva piekrita.

E. Salenieks. Ar kaujas saucieniem... // Bērnība, Nr.9 (01.09.1955.)

 Bet es? Sešgadīgais drosmīgais cilvēks izgāja uz ielas. Un šeit notika atgadījums, kuru es vienmēr atceros kā vienu no visspilgtākām, visdārgākām bērnības atmiņām.

A. Voinovs. Pirmā tikšanās. // Bērnība, Nr.11 (01.11.1962.)

 Savās atmiņās par bērnu dienām dzejnieks* stāsta: «Bērnībā man patika viss jocīgais un varonīgais ...»

J. Osmanis. Samuila Maršaka "apaļais gads". // Bērnība, Nr.11 (01.11.1962.)

 Ar labām zināšanām jūs iepriecināsi visus, kas bezgala rūpējas par jūsu gaišo un saulaino bērnību.

V. Samsons, Latvijas PSR izglītības ministrs. Sekmīgi noslēgsim mācību gadu! // Bērnība, Nr.5 52.)

 Mūsu zemē bērnība ir dzīves gadi, kad katru dienu saulīte spīd.

Autors nezināms. Par laimīgu bērnību visā pasaulē. // Bērnība, Nr.5 (01.05.1952.)

 Cilvēku krūtīs šalkoja dzimtenes mīlestība, kuru savos bērnības pavasaros viņi bija uzsūkuši reizē ar sulas skurbo lāsi.

L. Vāczemnieks. Vecais bērzs. // Bērnība, Nr.3 (01.03.1963.)

 Skolas gadi Elzai* ir bērnības laimīgākais laiks, jo tas paver jaunu pasauli — grāmatu pasauli un attālina no mājas spaidiem.

*Elzai Rozenbergai jeb Aspazijai

G. Dzelmane. Sapņu un nemiera dzejniece. // Bērnība, Nr.3 (01.03.1963.)

 Stiklinieku dēlu acīs viņš redzēja atspulgojam savu bērnību.

V. Ošiņa. Agavas stiklinieks. // Bērnība, Nr. 2 (01.02.1949.)

 Teknikumā neviens pat nezināja, ka mani interesē sports — tik dziļi biju noslēpusi sirdī savu bērnības sapni.

V. Kindzulis. Vienmēr uz priekšu! // Bērnība, Nr.1 (01.01.1956.)

 Lai gan bērnībā Volodja labprāt zvejoja un ķēra putnus, vēlāk, ģimnāzista gados, viņš ne vairs makšķerēja, ne arī izlika putniņiem slazdus.

A.I. Uljanova. Iljiča bērnības un skolas gadi. // Bērnība, Nr. 1 (01.01.1946.)

 Mazie strauti savā ritējumā satek upēs un jūrās. Bērnības sapņi ieaug un pie pildās lielajā dzīvē.

I. Kreituse. Ko redzam mākslas pielikumā. // Bērnība, Nr.7 (01.07.1956.)

- *Mēs bijām ar tēvu draugi kopš manas agrās bērnības, tā bija nopietna vīru draudzība. Un nekad ne es viņu, ne viņš mani neapmānīja. Mēs cienījām goda vārdu.*
T. Gaidars. Mans tēvs. // Bērnība, Nr. 12 (01.12.1946.)
- *Jā, savādi, cik daudz gan bērnībā ir smieklu! Vai tiešām visa pasaule liekas tik jocīga, ka nosmieties vien nevar? Ir nereti tādas lietas, kur mums, lielajiem, gandrīz vai jāraud, bet viņi tikai smejas.*
L. Vāczemnieks. Plūsti plaši, Daugaviņa... // Bērnība, Nr.4 (01.04.1960.)
- *Saule spīd logā tik koši, ka liekas, stiklu izkausēs, bet tev jāiet uz skolu, jānosēd piecas stundas koka solā, skolotājs tirda un prasa gan gramatiku, gan dzejoļus no galvas, gan to mūžīgo aritmētiku. Un tad vēl saka — laimīgā bērnība ... Vienkārši izsmieklis.*
A. Sakse. Sliņķis Zigurds Krūmiņš. // Bērnība, Nr.9 (01.09.1948.)
- *Kopš bērnības ap mums ir runājoši pieaugušie.*
Ļ. Uspenskis. Kā cilvēks iemācījās runāt. // Bērnība, Nr. 11. (01.11.1954.)
- *Bērnībā viņa bija redzējusi, cik grūti vectēvam un tēvam bija apstrādāt zemi ar arklu, un saprata, kāda nozīme ir traktoram.*
P. Angelina. Viņus audzināja komjaunatne. // Bērnība, Nr. 12 (01.12.1948.)
- *Rupji koka klucīši, akmens bumbiņas, lūk, ar ko viņi rotaļājās bērnībā.*
N. Kaļma. Lifta zēns Toms. // Bērnība, Nr.3 (01.03.1952.)
- *Matemātika aizrāva Sofiju jau no bērnības. Pamanījis šo aizraušanos, tēvs aizliedza meitenei nodarboties ar iemīļoto priekšmetu — «nav sieviešu lieta».*
P. Kočina. Sofija Kovaļevska. // Bērnība, Nr. 2 (01.02.1951.)
- — *Vai mēs nedrīkstam zināt, par kādu eglīti jūs domājat?* — *jautāja Marga.*
— *Es domāju par jūsu un manas bērnības eglīti.*
V. Ošiņa. Divas eglītes. // Bērnība, Nr. 10 (01.10.1959.)
- *Skaista nākotne ir Ķīnas bērniem! Viņi arī zina, kam ir visvairāk jāpateicas par atgūto bērnību.*
Brīvās Ķīnas bērni. // Bērnība, Nr. 10 (01.10.1951.)
- *Jau bērnībā man ļoti patika zīmēt un veidot. Svelmainās vasaras dienās devos uz mežu, paslēpos koku paēnā, vēroju apkārtni un visu redzēto cent os atveidot uz vienkāršas burtnīcas lapas.*
S. Lāce. Mani audzināja Pionieru pils. // Bērnība, Nr.3 (01.03.1951.)
- *Nekas neaptumšoja zēna bērnības gadus. Viņš bija laimīgs, un viņam šķita, ka viss apkārtējais ir uz visiem laikiem, uz visu dzīvi.*
J. Koroļkovs. Kā Ļoņa Goļikovs kļuva par Padomju savienības varoni. // Bērnība, Nr.10 (01.10.1961.)
- — *Esi sveicināts, manas bērnības kalns!* — *paugura malā sacīja cilvēks.*
L. Vāczemnieks. Kā pasakā. // Bērnība, Nr. 9 (01.09.1962.)
- *Katram māksliniekam ir sava ideja, kas valdzina viņa prātu un sirdi visu dzīvi. Bērnībā, kad es pie vecajiem akmeņkaļiem vingrinājos tēlniecībā, es akmenī izkalu lakstīgalu. Vecais akmeņkalis, mans pirmais skolotājs, man teica: «Skaties, lai tev iznāk lakstīgala, bet ne zīle. Strādā tā, lai tavš kalns veido rozi, kas smaržo skaistāk par dzīvu, un lai tava lakstīgala dzied tūkstoš gadu, saulei uzlecot un noejot.»*
S. Merkurovs. Mans Ļeņins un Staļins. // Bērnība, Nr.9 (01.09.1947.)

► — Pats nesaprotu, kā tas notika! Kopš bērnības no visiem baidījos ... augu lielāks — sāku ienīst... dažus nekrietnības dēļ, citus — pats nezinu, kādēļ... tāpat vien, gluži vienkārši! Bet tagad visi man liekas citādi... varbūt, žēl visu? Nevaru saprast... bet sirds kļuva maigāka, kad dabūju zināt, ka ne visi vainīgi, ja viņiem netīra dzīve...

M. Gorkijs. Māte. // Bērnība, Nr.3 (01.03.1947.)

► Aivars atgainīja domas, kas pašam šķita muļķīgas,, un iegāja kazemātā, neviļus sākams svilpot brašu marša melodiju. Gluži tāpat viņš bija darījās bērnībā, kad nācās ieiet tumšā istabā vai vakara krēslā vienatnē soļot cauri mežam.

V. Lagzdiņš. Pārbaude. // Bērnība, Nr. 6 (01.06.1958.)

► Bērnība nebūt nav tik skaidrs un rožains laiks. Tā pilna dramatisku situāciju. Tas ir laiks, kad mums vēl nekā nav. Mums nekas nepieder. Un mīlēdami bērnu, mēs to ieslogam aizliegumu krātiņā, no kura viņš skata pasauli. Neviļus izmests vārds var kļūt par dziļu pārdzīvojumu cēloni. Visi mūsu neizpildītie solījumi tiem reizēm nozīmē traģēdiju.

L. Igumovas intervija ar I. Frezu. Bērnības pasaulē. // Kino, Nr. 3 (01.02.1975.)

Ilustrācijas: Renāte Kloviņa

Teksti: Māra Žeikare

Organizē:

LATVIJAS LAIKMETĪGĀS
MĀKSLAS CENTRS

Atbalsta:

VALSTS
KULTŪRKAPITĀLA FONDS

RĪGAS DOME